

ХАКЕЙ НА КАЛЯДЫ

Зборная Балкан (за якую згуляюць прадстаўнікі краін былой Югаславіі, Балгарыі, Румыніі і Турцыі), каманда Аб'яднаных Арабскіх Эміратаў і швейцарцы будуць гуляць на папярэднім этапе ў групе А разам з лядовай дружынай кіраўніка нашай дзяржавы. Групу В складуць ветэраны хакея з Расіі, Германіі, Фінляндыі і Славакіі.

Як і ў мінулыя гады, на лёдзе «Чыжоўка-Арэны» каманды спачатку правядуць матчы ў

двух квартэтах, пасля чаго пройдуць стыкавыя сустрэчы: пераможцы груп 7 студзеня сустрэнуцца ў вырашальным паядынку за галоўны прыз, а другія каманды разыграюць бронзу.

У сувязі з правядзеннем Каляднага турніру ў сталіцы арганізуюцца дадатковыя маршруты пасажырскага транспарту. Так, тралейбусны маршрут №926 «Ст.м. «Аўтазаводская» — «Чыжоўка-Арэна» будзе працаваць 4 студзеня ў перыяд з 11.00 да 22.00; 5 студзеня — з 12.00 да 22.00, 6 студзеня — з 13.00 да 22.00; 7 студзеня — з 11.00 да 22.00. Акрамя таго, 7 студзеня з 11.00 да 13.00 і з 15.00 да 18.00 арганізуюцца работа аўтобусага маршруту №926 «Ст.м. «Аўтазаводская» — «Чыжоўка-

Арэна». Будзе павялічана колькасць рухомага саставу на тралейбусным маршруце №49 з 11.00 да 18.00.

Расклад гульняў

4 студзеня

12.00 Фінляндыя — Германія (малая арэна)
13.00 Зборная Балкан — Швейцарыя (вялікая арэна)

15.30 Славакія — Расія (малая арэна)
17.30 Цырымонія адкрыцця турніру (вялікая арэна)

19.00 БЕЛАРУСЬ — ААЭ (вялікая арэна)

5 студзеня

13.00 Расія — Фінляндыя (малая арэна)

Заўтра стартуе традыцыйны міжнародны аматарскі турнір на прызы Прэзідэнта

14.00 ААЭ — Швейцарыя (вялікая арэна)
17.00 Германія — Славакія (малая арэна)
19.00 БЕЛАРУСЬ — Зборная Балкан (вялікая арэна)

6 студзеня

15.00 Расія — Германія (малая арэна)
14.00 ААЭ — Зборная Балкан (вялікая арэна)
19.00 Фінляндыя — Славакія (малая арэна)
19.00 Швейцарыя — БЕЛАРУСЬ (вялікая арэна)

7 студзеня

13.00 Матч за 3-е месца (вялікая арэна)
18.00 Фінал. Цырымонія закрыцця турніру (вялікая арэна).

Вандруем!

Напярэдадні Года Пеўня карэнны рыжанін раскажаў «Звяздзе» пра сімвал свайго горада — Залатога пеўніка, а таксама звязаны з ім легенды і гісторыі.

ПАЗАЛОЧАНЫЯ АГНЁМ

Пеўнікі рыжскіх шпіляў сустракаюць усіх, хто набліжаецца да Старога горада, упрыгожваюць яны і тры галоўныя шпілі латвійскай сталіцы, пазіраючы адтуль на Рыгу і на ўсё, што ў ёй адбываецца.

На гэтым флюгеры надпіс: «Я — копія свайго папярэдніка, Домскага пеўня, які нарадзіўся ў 1595 годзе, быў упрыгожаны ў 1666 годзе і пазалочаны агнём у 1777 годзе».

Дакладна вядома, што першы пеўнік у Рызе з'явіўся на шпілі царквы Пятра яшчэ ў 1491 годзе. Лёс яго быў няпростым. За больш як пяцьсот гадоў птушку мянялі сем разоў. Першы прастаяў 85 гадоў, не вытрымаўшы буры 1576 года, якая пагнула яго. Другі ахоўваў горад менш за год. Трэці пачаў сваю службу ў 1578 годзе і гэтак жа, як і першы, дажыў да сур'ёзнага ўзросту ў 73 гады. Вядома, што чацвёрты пеўнік мог ужо пахваліцца залатымі бакамі. Трагічны лёс быў у пятага. У 1666 годзе ён упаў разам з вежай, якая, як высветлілася, была пабудавана без падмурка.

Шосты пеўнік гарэў двойчы. У 1721 годзе ў вежу трапіла маланка і царква загарэлася. Кажуць, што Пётр I, які знаходзіўся ў той час у Рызе, асабіста ці то тушыў пажар, ці то кіраваў яго тушэннем. Пасля аднаўлення вежы пеўнік вярнуўся на месца, але другі раз пацярпеў ад пажару 29 чэрвеня 1941 года. Цяпер гэты пеўнік знаходзіцца ў царкве, а шпіль упрыгожвае яго копія — сёмы па ліку флюгер. Усталяваны ён у 1970 годзе. Сёмы пяроўскі пеўнік вельмі вялікі: даўжыня 210 см, вышыня 153 см пры баявой вазе 158 кг.

На шпілі Домскага сабора пеўнік з'явіўся пасля пабудовы новай пірамідальнай вежы ў 1595 годзе. Папярэдняя згарэла ў 1547-м падчас святкавання Тройцы. Гэты пеўнік быў заменены на копію ў 1985 годзе. Арыгінал знаходзіцца ў крыжовай галерэі Домскага сабора. Падчас апошніх рэстаўрацыйных работ Домскі пеўнік быў таксама адноўлены і зноў заняў сваё месца на шпілі 29 верасня 2015 года. Важыць гэтая пазалочаная птушка 86 кг. На флюгер нанесены надпіс: «Я — копія свайго

ТАЙНА РЫЖСКИХ ПЕУНИКАУ

папярэдніка, Домскага пеўня, які нарадзіўся ў 1595 годзе, быў упрыгожаны ў 1666 годзе і пазалочаны агнём у 1777 годзе».

Пра пеўніка Домскага сабора казалі, што ў сярэднія вякі з аднаго боку ён быў залаты, з другога — чорны. Калі вецер дзьмуў з мора, па Даўгаве ў Рыгу маглі зайсці караблі, гандаль ажываў і пеўнік паварочваўся да горада сваім залатым бокам. Калі вецер дзьмуў у бок мора, караблі падысці да горада не маглі, жыццё замірала, а пеўнік паварочваўся чорным бокам. Гэта легенда, але, калі ўважліва паглядзець на пеўніка, які захаваўся, то відаць, што пазалочаныя былі абодва бакі. Пры гэтым адзін бок сапраўды больш чорны. Тлумачэнне простае — салёны марскі вецер адпаведны бок закрунуў больш. Так што ў кожнай легендзе ёсць свая доля праўды.

Царква Екаба атрымала сваю вежу разам з першым пеўнікам у 1596 годзе. Падчас дзевяцімесячнай аблогі і штодзённых артабстрэлаў з боку рускай арміі ў 1710-м пеўніка прыйшлося мяняць, адбылося гэта, праўда, толькі праз 26 гадоў. У 80-я гады ХХ стагоддзя пасля моцнай буры пеўнік царквы Екаба зноў пацярпеў, так што цяпер на шпілі знаходзіцца трэці флюгер.

На шпілі царквы Іаана сядзіць самы малады з царкоўных пеўняў Старога горада. Упершыню ён з'яўляецца ў 1680 годзе і ўвечнае невялікую мініяцюрную копію вежы царквы Пятра. Будаваў абедзве вежы адзін майстар — Руперт Біндэшу. Гэты певень аглядаў горад зверху 84 гады — да 20 мая 1764-га, калі яго замянілі на новага. І вось гэтая птушка здзейсніла невялікае падарожжа. 18 лістапада 1848 года моцная бура расхістала вежу. Новую, але ўжо гатычную, у 1849 годзе пабудоваў галоўны архітэктар горада Еган Даніэль Фельско. Вежу вянчае крыж, а пеўніка змясцілі на паўночна-заходнім франтон царквы.

ЧАМУ — ПЕУНІ?

Ёсць меркаванне, што гэты сімвал звязаны з лютэранствам. Але лютэранства адлічвае сваю гісторыю з 1517 года, а першы пеўнік упрыгожваў Рыгу ўжо ў 1491 годзе.

Другі Домскі пеўнік. На фота зафіксаваны працэс дэмантажу будаўнічых лясцоў у 1985 годзе.

Яшчэ кажучы, што гэта знак пільнасці, і спасылаюцца на Евангелле. Ён (Хрыстос) сказаў Пятру: «Праўду кажу табе, што ты сёння, у гэтую ноч, перш чым двойчы заспявае певень, тройчы адрачэшся ад мяне». (Мк.14,30.) Але, як мне здаецца, такое меркаванне пра рыжскія флюгеры не справядлівае ў адносінах да Пятра, які з'явіўся краевугольным каменем хрысціянскай Царквы.

Тады ўжо больш лагічным можа быць варыянт, звязаны з тым, што рэлігійныя людзі баяцца нячыстай сілы, а яна, у сваю чаргу, баіцца сонечнага святла. І чым вышэй падняць пеўніка, тым хутчэй ён убачыць сонца і тым больш вялікую тэрыторыю будзе ахоўваць.

У Старым горадзе знаходзіцца падарунак горада Брэмена — аднайменны музыканты. Вядома, і сярод іх ёсць пеўнік.

Існуе і фальклорная версія. Настаяцель адной з рыжскіх царкваў захацеў кураціны і сказаў пастве, каб прыносілі курыцы. Прыйшла першая гаспадыня і залямантавала, што курачкі нясуць яйкі, а вось у яе ёсць два пеўні, якія ўвесь час паміж сабой б'юцца. Ці можна аднаго з іх? Святар пагадзіўся: можна і пеўня замест курыцы. Калі прыйшла трэцяя гаспадыня з такім жа пытаннем, настаяцель усталяваў на вежы царквы выяву пеўня, каб усе бачылі, што можна прыносіць яму не толькі курыцы.

Але самым праўдападобным мне здаецца наступны варыянт. Справа ў тым, што ў 1485 годзе ў горадзе Нюрнбергу была выдадзена кніга «Speculum naturale» — «Люстэрка прыроды». Гэта энцыклапедыя ведаў аб прыродзе, аб тым, як яе ўяўлялі людзі 500 гадоў таму. Дык вось, там гаворыцца, што пеўні ўсталёўваюцца на шпілі царкваў як флюгеры, каб яны разварочваліся насустрач ветру і сваім спевам адганялі дэману буры. Можа быць таму ў Рызе так мала бур?

Пры гэтым пеўні ёсць і ў суседняй Эстоніі, і ў Германіі. Шмат пеўняў у Францыі, асабліва ў Нармандыі. У Англіі таксама нямаюць пеўняў-флюгераў. Адно з вежаў сабора Мацвея ў Будапешце ўпрыгожвае певень. І нават званіца абшчэства Успення ў Ерусаліме ўвечнае пеўнік.

На шпілі царквы Іаана сядзіць самы малады з царкоўных пеўняў Старога горада — з 1680 года.

Але вернемся ў Рыгу. Ёсць на Домскай плошчы месца, з якога дасведчаны чалавек можа убачыць адразу сем пеўняў. Тры відавочныя — на шпілях царкваў Пятра, Екаба і Домскага сабора. Чацвёрты з 2003 года ўпрыгожвае невялікую вежу гасцініцы «Гутэнберг». Яшчэ адзін певень прымасціўся побач з фігурай Меркурыя на фасадзе былой біржы, а цяпер Музея замежнага мастацтва. На будынку біржы размешчаны тры фігуры Меркурыя. Яшчэ ў Старым горадзе ёсць падарунак горада Брэмена — аднайменны музыканты. Вядома, і сярод іх ёсць пеўнік.

У сувязі з тым, што певень сёлета шануецца і як знак кітайскага гараскопа, адпаведна ён звязаны з навагоднімі святамі, неабходна згадаць пра пеўнічка, які ўпрыгожвае «лічбавую» ёлку, якая знаходзіцца побач з Ратушной плошчай. У Рызе навагодняя ёлка згадваецца ў 1510 годзе. Гэта першая згадка пра ўбраную ёлку ў свеце, і штогод пад Новы год тут праводзіцца фестываль ёлак, а «лічбавая» або дыгітальная ёлка побач з Ратушай упрыгожвае Рыгу цэлы год.

Ёсць такі выраз «трымаць нос па ветры», але я хачу пажадаць у надыходзячым годзе паводзіць сябе так, як гэта робяць пеўнікі Рыгі — разварочвацца насустрач ветру, гэта значыць, смела глядзець на любыя жыццёвыя сітуацыі і быць гатовым да іх вырашэння!

Сяргей ІВАНЧАНКА, рыжскі гід

Яшчэ адзін певень прымасціўся побач з фігурай Меркурыя на фасадзе былой біржы, а цяпер Музея замежнага мастацтва.